

Г. В. Корнійчук,
к. е. н., докторант, ННЦ "Інститут аграрної економіки", м. Київ

ФІНАНСОВІ РЕСУРСИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРОФОРМУВАНЬ

Н. Korniiichuk,
PhD in Economics, doctoral student at NSC "Institute of agrarian economy" NAASU, Kyiv

FINANCIAL RESOURCES AS AN ELEMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES FINANCIAL POTENTIAL

Обґрунтовано необхідність дослідження поняття фінансового потенціалу в умовах ринкової економіки для розробки ефективних механізмів управління фінансовою діяльністю підприємств. Доведено, що фінансовий потенціал є складною, динамічною і багаторівневою категорією. Розглянуто фінансові ресурси як елемент фінансового потенціалу завдяки якому забезпечується стабільність та ефективність діяльності агроформувань.

The necessity of study the concept of financial capacity in a market economy to develop effective mechanisms for financial management companies is substantiated. Proved, that the financial potential is complex, dynamic and multilevel category. Financial resources are considered as part of the financial potential through which ensured the stability and efficiency of agricultural enterprises.

*Ключові слова: фінансовий потенціал, фінансові ресурси, агроформування, фінансування.
Key words: financial potential, financial resources, agricultural enterprises, financing.*

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

У ринкових умовах механізми та інструменти формування й використання фінансових ресурсів підприємства суттєво змінюються. Базовими вимогами до організації фінансового управління стають економічна відповідальність та оперативна адаптивність до змін у зовнішньому оточенні, які стимулюють економічну зацікавленість суб'єктів господарювання до раціонального формування та ефективного використання власних фінансових ресурсів. Практична реалізація цих вимог досягається за рахунок розвитку фінансового потенціалу, який визначає фінансові можливості й конкурентоспроможність підприємств у динамічних ринкових умовах. Тому адекватна інтерпретація й ідентифікація фінансового потенціалу в умовах ринкової економіки набувають важливого значення як для наукових досліджень всіх інших аспектів його прояву, так і для розробки ефективних механізмів управління фінансовою діяльністю підприємств.

Достатність і ефективність використання фінансового потенціалу є визначальним фактором успішності роботи агроформувань у сучасних умовах ринку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми визначення, наукової аргументації та організаційно-економічних передумов формування і

розвитку фінансового потенціалу підприємств знаходились у полі дослідження таких вітчизняних вчених, як І.О. Бланк, О.Д. Василик, О.Є. Гудзь, Н.М. Давиденко, М.Я. Дем'яненко, І.М. Зеліско, М.І. Крупка, Ю.О. Лупенко, О.О. Непочатенко, В.М. Опарін, П.А. Стецюк, Н.С. Танклевська, Н.В. Трусова. Результати їх досліджень є базою дослідження наукових завдань у сфері фінансового управління підприємствами загалом та агроформуваннями, зокрема. Враховуючи напрацювання науковців у цій сфері, доцільним було б більш детально розглянути фінансові ресурси як важливий елемент фінансового потенціалу.

Фінансовий потенціал підприємства є складною, динамічною і багаторівневою категорією. Визначаючи його економічний зміст як максимальний обсяг фінансових ресурсів, який в конкретних організаційно-економічних і фінансових умовах спроможне залучити підприємство для реалізації своїх виробничих та інвестиційних програм, а також відшкодувати у повному обсязі за рахунок чистих грошових потоків, які генерують (забезпечують) ці програми. З огляду на таке визначення поняття фінансового потенціалу і фінансових ресурсів тісно пов'язані, а конкретніше, на наш погляд, фінансові ресурси є одним із основних елементів фінансового потенціалу. Тому процеси формування та використання фінансового потенціалу підприємства повинні мати керований і цілеспрямований характер, тобто стати об'єктом управлінського впливу.

Таблиця 1. Структурні елементи фінансового потенціалу і фінансових ресурсів агроформувань

Структурні елементи фінансового потенціалу:	Структурні елементи фінансових ресурсів:
<ul style="list-style-type: none"> - Наявні (використовувані фінансові ресурси). - Приховані (невикористані) можливості щодо їх залучення 	<ul style="list-style-type: none"> - Власні фінансові ресурси. - Позикові фінансові ресурси. - Залучені фінансові ресурси

Фінансові ресурси є саме тим елементом фінансового потенціалу завдяки якому забезпечується стабільність та ефективність діяльності агроформувань. Тобто поняття фінансового потенціалу включає в себе фінансові ресурси як його необхідну складову.

Бєлов Б.О. вважає, що "фінансові ресурси — це власні та запозичені джерела коштів суб'єкта господарювання, які призначені для виконання фінансових зобов'язань, здійснення витрат по розширеному відтворенню й економічному стимулюванню працюючих, за їх допомогою підприємство погашає виниклі поточні зобов'язання перед ланками фінансової й кредитної системи. В процесі діяльності фінанси міняють свою форму на матеріальну та можуть бути використані для забезпечення певних витрат процесу відтворення з метою отримання економічних вигод у майбутньому" [1].

Під формуванням та використанням фінансових ресурсів на сільськогосподарських підприємствах слід розуміти процес утворення грошових фондів для фінансового забезпечення операційної та інвестиційної діяльності та виконання своїх фінансових зобов'язань.

Аналіз наукових дефініцій фінансових ресурсів дає змогу запропонувати уточнене їх визначення: фінансові ресурси підприємства — це економічна категорія, що відображає сукупність усіх грошових коштів чи прирівняних до них високоліквідних активів (грошового капіталу), які були чи можуть бути вкладені у фізичний продуктивний капітал [2].

Відповідно до ресурсного підходу фінансовий потенціал представляє собою не тільки використовувані в певний момент часу фінансові ресурси, а й ті, які залишаються незадіяними, але в будь-який момент можуть бути мобілізовані. При визначенні фінансового потенціалу, в контексті комплексного підходу, наголос робиться як на фінансових ресурсах, так і на фінансових можливостях. Тобто пропонується розуміти фінансовий потенціал як деякий оптимум. Згідно з визначенням С.С. Шумської фінансовий потенціал характеризує "здатність до оптимізації фінансової системи держави щодо залучення та використання фінансових ресурсів" [3, с. 62].

Вважаємо за доцільне розглянути і проаналізувати структурні елементи фінансового потенціалу та фінансових ресурсів (табл. 1).

Отже, структурними елементами фінансового потенціалу агроформувань є наявні фінансові ресурси та приховані можливості щодо їх залучення, які можуть бути задіяні для досягнення економічних цілей суб'єкта господарювання. Виходячи з цього, можна прийти до висновку що основними доступними елементами фінансових ресурсів є власні, позикові та залучені кошти.

Фінансовий стан з наявними та потенційними фінансовими ресурсами визначають рівень фінансового потенціалу підприємства. Проте ототожнювати ці два поняття не доцільно.

Підсумовуючи проведений аналіз варто зазначити, що фінансовому потенціалу як складовій економічного потенціалу притаманні окремі характеристики останнього. Зокрема те, що його базовою складовою є певний вид економічних ресурсів у конкретному випадку — фінансових; він формується і функціонує в конкретних економічних умовах; він має цільове призначення, пов'язане з реалізацією економічних цілей і завдань об'єкта дослідження (економіки в цілому, галузі, регіону, підприємства тощо). Як показує проведений нами аналіз, саме з цих позицій його розглядають більшість дослідників.

Результативність діяльності агроформувань залежить від ефективного використання наявних фінансових ресурсів, а також від визначення доцільності залучення потенційних. Оцінювання поточних фінансових можливостей, а також виявлення джерел перспективних можливостей є основою фінансового потенціалу.

Отже, ми розглядаємо фінансовий потенціал підприємства як складну й багатопланову економічну категорію, яка представляє собою сукупність об'єктивних передумов (можливостей) залучити такий обсяг фінансових ресурсів, який в конкретних організаційно-економічних і фінансових умовах підприємство спроможне відшкодувати у повному обсязі за рахунок чистих грошових потоків від його виробничих та інвестиційних програм, для реалізації яких залучаються ці фінансові ресурси.

Література:

1. Бєлов Б.О. До питання сутності фінансових ресурсів АПК // Економіка: проблеми теорії та практики. Збірник наукових праць Дніпропетровського національного університету. — Вип. 214: В 4 т. Том I. — Дніпропетровськ: ДНУ, 2006. — С. 67—72.
2. Дема Д.І. Фінансова політика в аграрному секторі економіки: стан та перспективи [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/3839/1/Finansova_polituka_APK_2015_-364.pdf
3. Шумська С.С. Фінансовий потенціал України: методологія визначення та оцінки / С.С. Шумська // Фінанси України. — 2007. — № 5. — С. 55—65.

References:

1. Belov, B.O. (2006), "On the issue of the nature of financial resources agribusiness", *Ekonomika: problemy teorii ta praktyky. Zbirnyk naukovykh prats' Dnipropetrovs'koho natsional'noho universytetu*, vol. 1, pp. 67—72.
2. Dema, D. I. (2016). *Finansova polityka v ahrarynomu sektori ekonomiky: stan ta perspektyvy* [Fiscal policy in the agricultural sector: state and prospects], Zhytomyr, Ukraine.
3. Shums'ka. S. S. (2007), "The financial potential of Ukraine, methodology and evaluation", *Finansy Ukrainy*, vol. 5, pp. 55—65.

Стаття надійшла до редакції 05.04.2017 р.